

УДК 373.5:94

С. І. Моцак

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та
методики навчання історичних дисциплін,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
м. Суми, Україна,
mosakci@ukr.net,
ORCID 0000-0003-3941-9143*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

В статті розглянуто сутність і основні принципи організації профільного навчання старшокласників, запропоновано структуру й схарактеризовано основні складники його змісту. Авторка доводить, що профільне навчання – це закономірний результат розвитку і реалізації теорії диференційованого навчання в умовах нової парадигми освіти. Законодавче закріплення профільності старшої школи в Україні є прогресивним кроком у напрямку забезпечення її варіативності, широкої диференціації, децентралізації та індивідуалізації навчання.

***Ключові слова:** профільне навчання, профільна школа, диференціація, децентралізація, варіативність, багатопрофільність, особистісно-орієнтований підхід, старша школа, нова парадигма освіти.*

Актуальність та постановка проблеми. Вектори розвитку сучасної освіти визначають процеси та явища, характерні для стрімкого руху вперед сучасного суспільства: інтеграція, глобалізація, демократизація, створення єдиного інформаційного простору тощо. Швидке зникнення бар'єрів між країнами створює умови, в яких в основу стратегічної і тактичної діяльності державної освітньої системи мають покладатися світові стандарти, що визначають основні вимоги до змісту, форм і методів навчання, до підсумкових результатів навчальної діяльності, до рівня і якості освіти.

Усвідомлення того, що система освіти повинна слугувати насамперед конкретному громадянину на основі належного врахування громадсько-особистісних прав і пріоритетів – одна з найважливіших світових тенденцій. Надати можливість усім без винятку проявити свої задатки, таланти і творчий потенціал, реалізувати власні особисті плани – завдання, що поставила перед державами в галузі освіти Міжнародна комісія з питань освіти ХХІ століття при Раді Європи. Вчитися знати, вчитися діяти, вчитися бути, вчитися жити разом – провідні принципи, що визначені для освіти нового століття.

Входження України до європейського освітнього простору, рух до навчання світового рівня, що диктується процесами глобалізації та

інтеграції – стратегія розвитку національної системи освіти. Завдання, проголошені у Національній доктрині розвитку освіти, спрямовані на перехід системи освіти на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, досягнення її конкурентоспроможності в європейському та світовому освітньому просторі, формування покоління молоді, здатного робити особистісний духовно-світоглядний вибір, здобувати необхідні знання, набувати навички та компетентності для інтеграції в суспільство на різних рівнях, навчатися протягом життя [8, с. 4–6].

Одним із важливих напрямів оновлення освіти, що значною мірою залежить від зміни світових освітніх орієнтирів, є розвиток в Україні профільної школи. Для неї характерне перенесення головних акцентів зі знанневої складової змісту освіти на поглиблене засвоєння учнями базових знань та формування у них ключових, галузевих і предметних компетентностей.

За таких умов завданням старшої школи стає не лише дати учневі певні знання, навички та вміння, а, в першу чергу, навчити його «долати стереотипи, прогнозувати проблеми, виявляти передбачливість, гнучкість мислення, самостійність, цілеспрямованість тощо» [10, с. 58–64]. Іншими словами, школа повинна підготувати випускника, який був би компетентним в різних життєвих ситуаціях, має відповідний потенціал для вирішення різноманітних проблем, у тому числі, пов'язаних зі сферою його професійної діяльності.

Найважливіше завдання сучасної школи – формування повноцінних громадян своєї держави, а вирішення цього завдання багато в чому залежить від того, чим займатимуться старші школярі, яку професію вони оберуть і де працюватимуть. Оптимістична перспектива життя (і насамперед, реальна й приваблива професійна перспектива) уберігає багатьох підлітків від необдуманих кроків, сприяє позитивному цілісному становленню особистості учнів. У зв'язку із цим проблема профільного навчання школярів набула особливої актуальності у вітчизняному освітньому просторі.

Метою статті є з'ясувати сутність і основні принципи організації профільного навчання старшокласників та схарактеризувати основні складники його змісту.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Концепції змісту і структури загальної середньої освіти в останніх класах загальноосвітньої школи передбачено профільне навчання учнів. Воно має на меті розширити

можливості старшокласників у здобутті якісної середньої освіти, посилити їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці чи при вступі до вищого навчального закладу, формувати у школярів орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності, сприяти їхній успішній самореалізації в сучасних реаліях життя [4].

Профільзація навчання спрямована на максимальне розкриття індивідуальності, здібностей і схильностей особистості учнів, підготовку їх до продовження освіти в обраній галузі майбутньої професійної діяльності. Водночас, профільне навчання покликане стати засобом вирішення багатьох проблем школи: уникнення перевантаження учнів, підвищення їхнього інтересу до навчання, зведення до нуля формалізму, покращення якості та ефективності навчально-виховного процесу. З огляду на це наріжним принципом організації і здійснення такого навчання є свобода вибору. Цей принцип передбачає істотне посилення демократизації освітнього процесу, його децентралізації та індивідуалізації.

У 2003 році науковими співробітниками Інституту педагогіки НАПН України розроблена «Концепція профільного навчання в старшій школі». Загальною тенденцією розвитку старшої профільної школи, згідно даної концепції, є орієнтація на широку диференціацію, варіативність, багатопрофільність, інтеграцію загальної і допрофесійної освіти. Автори концепції обстоюють новітню стратегію розбудови вітчизняної школи як такої, що відкриває додаткові можливості щодо врахування індивідуальних особливостей, інтересів і потреб учнів, орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності, забезпечення вільного вибору освітньої траєкторії з-поміж низки можливих шляхів для здобуття диплома про повну середню освіту.

Профільне навчання – це закономірний результат розвитку і реалізації теорії диференційованого навчання в умовах нової парадигми освіти, заснованої на особистісно-орієнтованому підході до навчання і виховання, воно зумовлене серйозними змінами, що відбуваються в нашому суспільстві, в соціальному житті, в системі цінностей.

Основні ідеї та принципи профільного навчання задекларовані в Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Законі України «Про загальну середню освіту», Концепції профільного навчання у старшій школі та інших нормативно-правових актах у галузі освіти, де визначено мету, спрямованість, форми організації та змістове наповнення такого виду навчання. Згідно з Концепцією профільного навчання у старшій

школі, організація навчання за різними напрямками та профілями має базуватися на врахуванні освітніх потреб, інтересів та здібностей учнів, передбачати створення оптимальних умов для їх професійного самовизначення [3, с. 6].

Законодавче закріплення профільності старшої школи в Україні є прогресивним кроком у напрямку забезпечення її варіативності, широкої диференціації та індивідуалізації навчання, відповідності змісту освітнім запитам та інтересам учнів. Питання впровадження профільного навчання врегульовано законом України «Про загальну середню освіту», постановами Кабінету Міністрів України від 13.04.2007р. № 620 «Про внесення зміни до п. 1 постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2000р. № 1717», наказом Міністерства освіти і науки України від 20.05.2003р. № 306 «Про затвердження Типових навчальних планів для організації профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах», Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти. Так, у законі України «Про загальну середню освіту» серед основних завдань загальної середньої освіти є: формування особистості учня (вихованця), розвиток його здібностей і обдарувань, наукового світогляду; виконання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, підготовка учнів (вихованців) до подальшої освіти і трудової діяльності [3].

Нині проблема профільного навчання перебуває в центрі уваги вітчизняних науковців. Значний внесок у її розв'язання зробили дослідники Г. Єгоров, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Матвієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва та ін. Загальним теоретичним питанням профілізації навчального процесу у старшій школі присвячені праці Г. Балла, Н. Бібік, О. Бугайова, М. Бурди, М. Гузика, В. Кизенка, О. Корсакової, В. Мадзігона, Н. Ничкало, Н. Шиян. У ближньому зарубіжжі наукові дослідження у цій галузі привертають увагу багатьох учених, зокрема таких, як С. Броневщука, В. Ворошилова, М. Губанова, В. Гузеєва, В. Монахова, В. Орлова, С. Рягіна, В. Фірсова, С. Чистякова (Росія); Г. Бунтовської, Н. Огурцова, Л. Рожина, Н. Циркун (Білорусія), Х. Лійметс, І. Унт (Естонія). Стан упровадження профільного навчання у масову практику є об'єктом дослідження вітчизняних (Ю. Дорошенка, В. Кизенка, О. Овчарук, О. Бугайова, С. Мартиненко, Л. Липової, В. Малишева, та ін.) та зарубіжних (П. Лернера, О. Петуніна, Л. Трифонова, В. Сивоглазова, М. Лукичова та ін.) науковців та педагогів.

У наукових працях учених Н. Аніскіної, І. Бежа, Н. Бібік, А. Бойко, О. Бугайова, Н. Буринської, В. Власова, А. Голомшток, В. Кизенка,

В. Кременя, Т. Ладиченко, П. Лернера, Ю. Малієнко, Т. Мацейків, П. Мороза, І. Осадчого, О. Пометун, М. Пряжнікова, В. Рибалка, Н. Шиян сформульовано тенденції та особливості розвитку профільного навчання як різновиду диференціації в освіті, висловлено міркування щодо розробки змістовного й методичного компонентів профільного навчання, висвітлено загальні теоретичні питання зовнішньої профільної диференціації, розроблено концептуальні засади курсів за вибором у структурі профільного навчання, визначено дидактичні підходи до проблеми форм навчання у профільній школі тощо.

Так, дослідник В. Кизенко розглядає профільне навчання як вид диференційованого навчання (або форма організації навчання) старшокласників відповідно до їхніх освітніх потреб, зумовлених орієнтацією на майбутню професію шляхом поглибленого вивчення певних складових змісту загальної середньої освіти [5, с. 42–45].

Н. Аніскіна подає діагностичні матеріали щодо визначення профілю освіти, моделі організації профільного навчання та варіанти робочих планів профільних класів, розроблені працівниками Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти спільно з педагогічними колективами профільних закладів освіти. Вона пропонує чотири підходи до визначення сутності поняття профільного навчання: а) як процесу, спрямованого на професійне самовизначення учнів, диференційованого за змістом, в якому враховуються основні запити і професійні плани учнів у реальних регіональних умовах, та прогнозованого з урахуванням структури ринку праці та зайнятості молоді; б) як педагогічного принципу, що забезпечує поглиблене вивчення окремих дисциплін, програм повної загальної освіти; створює умови для диференціації змістовного компонента освіти; встановлює можливість рівного доступу до повноцінної якісної освіти; розширює можливості соціалізації учнів старшої ланки загальноосвітньої школи; в) як форми організації навчального процесу, спрямованої на реалізацію особистісно-орієнтованого навчання; г) як засобу диференціації та індивідуалізації навчання, коли за рахунок змін у структурі, змісті й організації освітнього процесу повніше враховуються інтереси, здібності та схильності учнів, створюються умови для освіти старшокласників відповідно до їх професійних інтересів і намірів щодо продовження освіти [1, с. 10].

У наукових працях дослідників В. Власова, Я. Камбалової, Т. Ладиченко, В. Мирошніченка, Ю. Малієнко, Т. Мацейків, П. Мороза,

О. Пометун, А. Приходько, А. Старевої та ін. сформульовано загальні тенденції та визначено особливості навчання історії у профільній школі, розроблено концептуальні засади курсів за вибором у структурі профільного навчання, з'ясовано методичні підходи до проблеми організації навчання історії у профільній школі тощо.

У дослідженнях Ю. Бабанського, К. Баханова, О. Корсакової, П. Лернера, Б. Ліхачова, О. Савченко, Г. Селевка, П. Сікорського та ін. профільне навчання трактується як рівень, форма диференціації та індивідуалізації за інтересами та проектною професією, що характеризується поглибленим вивченням певних предметних циклів, інколи – введенням нових, не передбачених базовим навчальним планом.

Н. Шиян, аналізуючи профільне навчання як напрям реформування старшої загальноосвітньої школи, визначає, що це – спеціально організована форма пізнавальної діяльності, що враховує індивідуальні особливості, бажання й соціальний досвід особистості, спрямований на оптимальний інтелектуальний розвиток особистості учня і передбачає структурування змісту навчального матеріалу, добір форм і методів навчання відповідно до їх можливостей і прагнень [12, с. 9–10].

На думку С. Вольянської, «профільне навчання – це і засіб, і форма диференціації змісту та структурних співвідношень навчального процесу з метою забезпечення реалізації нахилів та інтересів учнів відносно їх подальшої соціально-громадської та професійної орієнтації [2].

О. Кизим, С. Кропив'янською, С. Чистяковою та ін. виокремлено соціально-педагогічні завдання організації профільного навчання, до яких належать такі: розкрити роль шкільних предметів для розуміння структури професій; інтегрувати шкільні навчальні предмети в актуальне знання, необхідне для ефективної трудової діяльності; надати змогу старшим школярам виконувати різні спроби в системах «людина – техніка», «людина – природа», «людина – знак», «людина – образ», «людина – людина» і сформулювати уявлення про свої можливості та уподобання; здійснити діагностичну функцію, що дозволить за допомогою спостережень, тестів, анкетування, інтерв'ювання визначити динаміку розвитку особистості, зокрема функціональної грамотності, технологічних вмінь, інтелектуальної та вольової підготовленості; сформувати установку на ефективну працю та успішну професійну кар'єру; сприяти проектуванню підлітками своїх життєвих і професійних планів, ідеалів майбутньої професії й можливих моделей досягнення високої кваліфікації в ній [11, с. 101–108].

На думку І. Осмоловської, в ході організації профільного навчання посилюється розвиваюча функція навчання. Наприклад, у гуманітарних класах більше уваги можна приділяти розвитку образного мислення, виразності мовних засобів. Вона зазначає, що дослідницька перевірка доводить – диференціація учнів за профілями, відповідно до їх інтересів, підвищує якість знань не тільки з предметів спеціалізації, але й з інших предметів [9, с. 6].

Ми приєднуємось до думки дослідниць Л. Липової та С. Мартиненко, що ідея профільності старшої школи вже не викликає сумніву серед педагогів. Її втілення передбачає попереднє самовизначення підлітка, здійснення певною мірою відповідального для нього кроку – вибору спрямування профілю власної навчальної діяльності. Профільне навчання нині є життєво необхідним, якщо ставити за мету навчання й виховання учнів, свідомих у виборі професії, які мають відповідну теоретичну й практичну підготовку, володіють цілим комплексом інтегрованих дисциплін, вирізняються високим рівнем загального розвитку [7].

У Концепції профільного навчання відзначається, що «профільне навчання спрямоване на набуття старшокласниками навичок самостійної науково-практичної, дослідницько-пошукової діяльності, розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, прагнення до саморозвитку, забезпечення наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю» [6].

Таким чином, як свідчить аналіз численних досліджень з означеної проблеми, профільне навчання розглядається: 1) в широкому сенсі – як тип диференціації та індивідуалізації навчання, що передбачає орієнтацію на певний вид професійної діяльності та врахування індивідуальних нахилів і здібностей учнів; 2) більш вузько – як форма організації навчального процесу, спрямована на реалізацію особистісно орієнтованого навчання, спеціальний спосіб організації пізнавальної діяльності учнів.

Загалом становище, що склалося нині у вітчизняній старшій школі, доволі своєрідне. Тут практично досі залишається чинним Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [1], ухвалений у 2004 р., який, крім іншого, розрахований на трирічний термін навчання на цьому ступені навчання. Поспішне й необґрунтоване повернення у 2010 р. до 11-річної тривалості здобуття повної загальної середньої освіти, а отже, до дворічної старшої школи, зумовило таке саме поспішне переформатування навчальних програм які об'єктивно вже не змогли реалізувати всі його

вимоги. Як відомо, в листопаді 2011 р. затверджено новий Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [2], основні положення якого стосовно старшої школи набувають чинності з 1 вересня 2018 р. Але залишаються чинними старі програми, які повного мірою не відповідають йому; чинні і старі концепції організації навчання, зокрема профільного, тощо. Очевидно, що вже тепер не можна так чи інакше не враховувати в навчанні старшокласників провідних ідей і підходів нового стандарту, зокрема компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, які визначають зміст навчання і спрямованість навчального процесу, значне розширення свободи вибору учнями рівня опанування змісту освіти, тож орієнтація на новий освітній стандарт, аналіз основних положень попередніх концепцій профільного навчання, а також теоретичних напрацювань із проблеми, врахування й переосмислення практичного досвіду реалізації ідеї профільної старшої школи дають підстави для авторського бачення концептуальних засад профільного навчання старшокласників, що й буде предметом подальшого розгляду.

Сьогодні становище у вітчизняній старшій школі, доволі своєрідне. В старшій школі залишається чинним Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, який було ухвалено у 2004 р., який, крім іншого, розрахований на трирічний термін навчання на цьому ступені навчання.

Як відомо, в листопаді 2011 р. затверджено новий Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, основні положення якого стосовно старшої школи набувають чинності з 1 вересня 2018 р. Але залишаються чинними старі програми, які повного мірою не відповідають йому; чинні і старі концепції організації навчання, зокрема профільного, тощо.

Очевидно, що вже тепер не можна так чи інакше не враховувати в навчанні старшокласників провідних ідей і підходів нового стандарту, зокрема компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, які визначають зміст навчання і спрямованість навчального процесу.

Тому, профільне навчання слід розглядати передусім як дійову форму практичного впровадження ідеї гуманізації шкільної освіти, що передбачає її переорієнтацію на особистість учня, формування його як цілісної творчої індивідуальності, яка знає свої можливості й прагне максимально їх реалізувати [3]. Основною функцією профільного навчання є якомога повніше задоволення й розвиток пізнавальних інтересів, нахилів і здібностей старшокласників, їхніх освітніх потреб, зумовлених дальшими життєвими планами та орієнтацією на можливу майбутню професію, продовження

навчання. З огляду на це наріжним принципом організації і здійснення такого навчання є свобода вибору. Цей принцип передбачає істотне посилення демократизації освітнього процесу, його децентралізації та індивідуалізації.

Висновки. Розглянуті сутність, принципи організації, структура, складники профільного навчання спрощують процедуру формування й реалізацію особистісно орієнтованого змісту освіти в старшій школі. Дані підходи забезпечують належну автономність загальноосвітнього навчального закладу та сприяють реальному конструюванню кожним старшокласником власної освітньої траєкторії.

Список використаних джерел

1. Аніскіна Н. О. Організація профільного навчання в сучасній школі. Харків : Видавнича група «Основа», 2003. 173 с.
2. Вольянська С. Є. Науково-педагогічна сутність організації профільного навчання у старшій ланці загальноосвітньої школи. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : Зб. наук. пр. Харків.: ХНПУ, 2005. Вип. 23. С. 13–19.
3. Закон України «Про загальну середню освіту». *Освіта України. Нормативно-правові документи*. Київ : Міленіум, 2001. С.103–126.
4. Законодавчі акти України з питань освіти. *Верховна рада України. Комітет з питань науки і освіти: офіційне видавництво*. Київ.: Парламенське видавництво, 2004. 404 с.
5. Кизенко В. І. Педагогічна сутність основних понять профільного навчання. *Підручник для директора*. 2003. № 11–12. С. 42–45.
6. Концепція профільного навчання в старшій школі. / уклад.: Л. Д. Березівська, Н. М. Бібік, М. І. Бурда та ін. : навч. посіб. К. : 2003. Вип.2. С. 18.
7. Липова Л. А. Особливості організації профільних класів. *Педагогіка і психологія*. 1995. № 4. С. 57–64.
8. Моцак С. І. Позаурочна робота, її роль і місце в шкільній освіті. *Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2007 р.* : Інформ. вид. К. : Пед. думка, 2008. С. 171–172.
9. Осмоловская И. М. Организация дифференцированного обучения в современной общеобразовательной школе. Воронеж : Изд. «МОДЭК», 1998. 160 с.
10. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58–64.
11. Чистякова С. Н., Лернер П. С. Профильное обучение и новые условия подготовки. *Школьные технологии*. 2002. № 1. С. 101–108.
12. Шиян Н. І. Профільне навчання у школах сільської місцевості: теорія і практика. Полтава : АСМІ, 2004. 442 с.

References

1. Aniskina, N.O., 2003. *Orhanizatsiia profilnoho navchannia v suchasni shkoli* [Organization of Profile Education in the Modern School]. Kharkiv : Osnova Publishing Group.
2. Volyanskaya, S.E., 2005. The scientific and pedagogical essence of the organization of profile education in the senior element of the secondary school. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [Means of Educational and Research Work] : coll. of sciences. Kharkiv : KhNPU, issue 23, pp. 13–19.
3. Law of Ukraine «On General Secondary Education», 2001. *Osvita Ukrainy. Normatyvno-pravovi dokumenty* [Education of Ukraine. Legal Documents]. Kyiv : Millennium, pp.103–126.
4. Legislative Acts of Ukraine on Education, 2004. *Verkhovna rada Ukrainy. Komitet z pytan nauky i osvity: ofitsiine vydavnytstvo*. [Verkhovna Rada of Ukraine. Committee on Science and Education: Official Publishing House]. Kyiv : Parliamentary Publishing House.
5. Kizenko, V.I., 2003. Pedagogichna sutnist osnovnykh poniat profilnoho navchannia [The Pedagogical Essence of the Basic Concepts of Profile Training]. *Pidruchnyk dlia dyrektora*, no. 11–12, pp. 42–45.
6. Berezovskaya, L.D., Bibik N. M., Burda M. I., 2003. *Kontseptsiiia profilnoho navchannia v starshii shkoli* [The Concept of Profile Education in High School] : navch. posib. K., issue 2, pp. 18.
7. Lipova, L.A., 1995. Osoblyvosti orhanizatsii profilnykh klasiv [Features of Organization of Profile Classes]. *Pedagogy and psychology*, no. 4, pp. 57–64.
8. Motsak, S.I., 2008. Pozaurochna robota, yii rol i mistse v shkilnii osviti [Extra-curricular Work, its Role and Place in School Education]. *Anotovani rezultaty naukovo-doslidnoi roboty instytutu pedahohiky za 2007 r.* : inform. vyd. K. : Ped. dumka, pp. 171–172.
9. Osmolovskaya, I.M., 1998. *Organizatsiya differentsirovannogo obucheniya v sovremennoy obscheobrazovatelnoy shkole* [Organization of Differentiated Education in a Modern Comprehensive School]. Voronezh : Izd. «MODEK».
10. Khutorskoy, A., 2003. Klyuchevyie kompetentsii kak komponent lichnostno-orientirovannoy paradigmy obrazovaniya [Key Competencies as a Component of a Personality-oriented Education Paradigm]. *Narodnoe obrazovanie*, no. 2, pp. 58–64.
11. Chistyakova, S.N., Lerner P.S., 2002. Profilnoe obuchenie i novyie usloviya podgotovki [Profile training and new training conditions]. *Shkolnyie tehnologii*, no. 1, pp. 101–108.
12. Shiyan, N.I., 2004. *Profilne navchannia u shkolakh silskoi mistsevosti: teoriia i praktyka* [Profile education in rural schools: theory and practice]. Poltava: ASMI.

АННОТАЦИЯ

С. И. Моцак. Концетуальныя основы профильного обучения истории.

Статья посвящена рассмотрению сущности и основным принципам организации профильного обучения старшеклассников, предложена структура

и охарактеризованы основные составляющие его содержания. Автор доказывает, что профильное обучение – это закономерный результат развития и реализации теории дифференцированного обучения в условиях новой парадигмы образования. Законодательное закрепление профильности старшей школы в Украине является прогрессивным шагом в направлении обеспечения ее вариативности, широкой дифференциации, децентрализации и индивидуализации обучения.

Ключевые слова: *профильное обучение, профильная школа, дифференциация, децентрализация, вариативность, многопрофильность, личностно-ориентированный подход, старшая школа, новая парадигма образования.*

SUMMARY

S. I. Motsak. Conceptual Foundations of Specialized History Teaching.

The article theoretically substantiates profile education as a natural result of the development and implementation of the theory of differentiated learning in the context of a new education paradigm.

The basic ideas and principles of profile education are declared in the National Doctrine of Development of Education of Ukraine in the 21st Century, the Law of Ukraine «On General Secondary Education», the Concept of profile education in high school and other normative legal acts in the field of education, which defines the purpose, direction, forms of organization and the content of this type of learning.

Legislative consolidation of the profile of high schools in Ukraine is a progressive step towards ensuring its variability, wide differentiation and individualization of learning, relevance of content to educational needs and interests of students. Nowadays, the problem of profile education is the focus of attention of domestic scientists.

The study of this aspect of the problem makes it possible to consider profile education in a broad sense – as a type of differentiation and individualization of learning, which involves the orientation to a certain type of professional activity and taking into account the individual inclinations and abilities of students, as well as a form of organization of the educational process aimed at personal realization of learning, a special way of organizing cognitive activity for students.

Thus, profile education is a natural result of the development and implementation of the theory of differentiated learning in the context of a new paradigm of education, based on a personality-oriented approach to learning and education, it is caused by the serious changes occurring in our society, in the social life, in the social life, in the social life.

Key words: *specialized training, specialized school, differentiation, decentralization, variability, multidisciplinary, personality-oriented approach, high school, a new education paradigm.*